

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cæremoniale FF. Minorum Strictioris Observantiæ Almæ
Provinciæ Saxonæ S. Crucis**

Sächsische Franziskanerprovinz vom Heiligen Kreuz

Nevhsii, 1706

VD18 10502327

Titulus III. De assistentia Moribundi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71672)

cede huic Famulo tuo, ut et patientia ipsius habere documenta, et resurrectionis consortia mereatur. Per eundem Christum Dominum nostrum. R. Amen.

18. Deinde accepta cruce & loco suo reposita Sacerdos aquâ benedictâ aspersum Infirmum commendabit Domino in pace, eumque benedicet dicendo :

Benedicat ✠ tibi Dominus, et custodiat te. R. Amen.

Ostendat Dominus ✠ faciem suam tibi et misereatur tui. R. Amen.

Convertat Dominus ✠ vultum suum ad te, et det tibi pacem. R. Amen.

19. Postmodum accepto vasculo cum oleo sacro de mensa in forma crucis Infirmo & Circumstantibus dat benedictionem dicens :

Benedictio ✠ Dei Patris, et Filii, et Spiritus sancti descendat super vos et maneat semper. R. Amen.

20. Data benedictione, Sacrista plicat Corporale & in bursam reponit. Ceroferij suas faces recipiunt : Cantor inchoat Psalmum : AD DOMINUM CUM TRIBULARER, CLAMAVI, & alios pro longitudine itineris, Fratribus alternatim respondentibus donec in chorum fuerint reversi, ad quem cum pervenerit Sacerdos, comitantibus Ceroferariis defert vasculum ad locum ordinarium, quo facto redit ad Sacristiam, & tota Communitas pro infirmo Fratre, ejusque spirituali & corporali prosperitate legit orationes in cruce ad signum Præsidis finiendas.

TITULUS III.

De Assistentia Moribundi.

Magni momenti unde pendet æternitas est exitus animarum de suis corporibus, ut igitur ad manum habeantur, quibus Infirmo

mo

mq utiliter succurri possit pauca hic subjungo.

Ante omnia Infirmarius sollicitus sit, ut Infirmo tempestivè detur absolutio generalis ut sequitur.

2. Sacerdos præmissa ab Infirmo vel Circumstantibus Confiteor violacea stola indutus stans dicat : *Misereatur tui , &c. Indulgentiam, &c.*

Formula Absolutionis plenariæ Religiosis, etiam Tertiariis Secularibus et Cordigeris in extremis constitutis vigore Privilegiorum elargienda.

FACTA Confessione & dictis MISEREATUR & INDULGENTIAM, &c. dicatur :

Dominus noster **JESUS** Christus per merita sua sacratissima passionis te absolvat, et gratiam suam tibi infundat, et ego auctoritate ipsius ac Beatorum Apostolorum Petri et Pauli, et summorum Pontificum, mihi in hac parte commissa, et tibi concessa, absolvo te ab omni vinculo Excommunicationis maioris vel minoris, si quod incurristi, et restituo te unioni et participationi fidelium, nec non sanctis Sacramentis Ecclesie. Item eadem auctoritate, quatenus ad præsens forum spectat, ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis, tibi que relaxo omnes pœnas Purgatorii, quas pro peccatis commissis meruisti, concedens tibi remissionem et indulgentiam plenariam omnium peccatorum tuorum, et restituo te illi statui innocentie, in quo eras, quando baptizatus fuisti : In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, Amen.

Quod si hac vice non discesseris reservo tibi gratiam usq; ad extremum mortis tuæ articulum.

Ad majus spirituale solatium, non tanquam necessaria, sed ut valde proficua subjungenda est sequens deprecatio, cui in extremis laborans devotè correspondeat nomen sanctissimum IESU ore vel corde enixè invocando.

Dominus noster Iesus Christus Filius Dei vivi, qui Beato Petro Apostolo suo dedit potestatem ligandi atque solvendi, per suam piissimam misericordiam recipiat confessionem tuam et remittat tibi omnia peccata, quaecunque et quomodocunque in toto vitæ decursu commisisti, de quibus corde contritus et ore confessus es, restituens tibi stolam primam, quam in Baptismate recepisti, et per Indulgentiam plenariam à summis Pontificibus nostratibus in articulo mortis constitutis concessam, liberet te à presentis et futuræ vitæ pœnis, dignetur Purgatorii cruciatus remittere, portas inferni claudere, Paradisi januam aperire, teque ad gaudia sempiterna perducere, per sacratissima suæ vitæ, Passionis, Glorificationis mysteria, qui cum Patre et Spiritu sancto Deus unus vivit et regnat in secula seculorum, Amen.

LITANIÆ DE PASSIONE DOMINI.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.
Christe audi nos. Christe exaudi nos.

Pater de coelis Deus,	Miserere ei.
Fili Redemptor mundi Deus,	miserere ei.
Spiritus sancte Deus,	miserere ei.
Sancta Trinitas unus Deus,	miserere ei.
Jesu Fili Dei vivi,	miserere ei.
Jesu Fili Mariæ Virginis,	miserere ei.
	Jesu

Jesu Fili David,
Per sanctissimam vitam tuam,
per amarissimam Passionem tuam,
per tristem discessum à Matre tua,
per tristem viam in montem Oliveti,
per tristitiam animæ tuæ,
per trinam orationem tuam,
per cordiales gemitus tuos,
per amaras lachrymas tuas,
per imaginationem Passionis tuæ,
per sanguineū sudorem tuum,
per integram resignationem tuam,
per Angelicam confortationem tuam,
per ignominiosam captivitatem tuam,
per duram ligationem tuam,
per prostrationem in terram,
per deductionem in civitatem,
per dejectionem in torrentem Cedron,
per præsentationem coram Anna,
per duram alapam tuam,
per deductionem ad Caipham,
per injustam accusationem tuam,
per iniquam condemnationem tuam,
per foedam conspuitionem tuam,
per pœnosas alapas tuas,
per ignominiosas contumelias tuas,

Miserere ei.

per arctam incarcerationem tuam,
 per deductionem ad Pilatum,
 per accusationem coram Herode,
 per illusionem in aula Herodis,
 per induitionem vestis albæ,
 per falsas querelas coram Pilato,
 per humile silentium tuum,
 per comparationē cum Barrabba,
 per inuerecundam denudationem tuā
 per alligationem ad columnam,
 per dolorosam flagellationem tuam,
 per diram lacerationem tuam,
 per effusionem sanguinis tui,
 per nimios dolores tuos,
 per lapsum subtus columnam,
 per deductionem ad Prætorium,
 Per iteratam denudationem tuam,
 Per induitionem vestis purpureæ,
 Per pœnosam coronationem tuam,
 Per irrisoriam salutationem tuam,
 Per crebras alapas tuas,
 Per ostensionem coram populo,
 Per postulationem ad mortem,
 Per injustam condemnationem tuam,
 Per impositionem crucis tuæ,
 Per duram ligationem tuam,

Miserere ei.

Per

laboriosam bajulationem tuam,
crebros casus tuos,
sanguineos gressus tuos,
vulnus humeri tui,
obviationem matris tuæ,
nimiam fatigationem tuam,
tertiam denudationem tuam,
summam verecundiam tuam,
potum myrrhæ et fellis,
decubationem super crucem,
perforationem manuum tuarum
extensionem nervorum tuorum,
crucifixionem pedum tuorum,
effluxionem sanguinis tui,
elevationem crucis tuæ,
omnes dolores in cruce perpeffos
frigus membrorum tuorum,
guttas lachrymarum tuarum,
effusum sanguinem tuum,
septem verba à te prolata,
rogationem pro inimicis,
misericordiam erga Latronem,
commendationem Matris tuæ,
derelictionem à Patre tuo,
amaram sitim tuam,
fel & acetum tuum,

Per

Miserere ei.

Per

consummationem tuam,
 commendationem Spiritus tui,
 amaram agoniam tuam,
 palpitationem cordis tui,
 tremorem membrorum tuorum,
 validum clamorem tuum,
 inclinationem capitis tui,
 emissionem spiritus tui,
 amarissimam mortem tuam,
 apertionem lateris tui,
 effluxionem sanguinis & aquæ,
 depositionem de cruce,
 positionem in sinum Maternum,
 compassionem Genitricis tuæ,
 luctum Amicorum tuorum,
 unctioem cadaveris tui,
 tristem sepulturam tuam,
 descensionem ad Inferos,

In die Iudicij,

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Parce ei Domine.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Misereere ei Domine.

Christe audi nos. Christe exaudi nos,

Kyrie eleison. Christe eleison, Kyrie eleison,

Misereere ei.

Quinque Pater noster in honorem quinque vulnerum, clara voce.

V. Adoramus te Christe & benedicimus tibi.

R. Quia per sanctam crucem tuam redemisti mundum.

V. Salvator mundi salva nos,

R. Quia per crucem & sanguinem tuum redemisti nos.

V. Domine exaudi orationem meam,

R. Et clamor meus ad te veniat.

O R E M U S.

Domine **JESU** Christe qui pro redemptione mundi voluisti nasci, circumcidi, à Judæis reprobari, à Juda osculo tradi, vinculis alligari, sicut agnus ad victimam duci, atque conspectibus Anna, Caiphæ, Pilati et Herodis indecenter offerri, à falsis Testibus accusari, flagellis cedi, opprobriis vexari, sputis conspui, spinis coronari, colaphis cedi, arundine percuti, facie velari, vestibus exui, cruci affigi, in cruce levari, inter Latrones deputari, felle et aceto potari, et acerbissima morte mori. Per has sanctissimas pœnas tuas, quas nos indigni recolimus, et per sanctam crucem et mortem tuam, rogamus te piissime Domine, ut huic Famulo tuo in extrema necessitate succurrere et in doloribus suis patientiam largiri digneris. Libera quoque eum de pœnis & cruciatibus inferni: et perduc eum, quo perduxisti Latronem tecum crucifixum. Qui vivis et regnas in secula seculorum.

LITANIÆ DE B. VIRGINE DOLOROSA.

K yrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.
Christe audi nos.

Christe exaudi nos.

Pater de cœlis Deus, miserere ei.

Fili Redemptor mundi Deus, miserere ei.

Spiritus sancte Deus, miserere ei.

Sancta Trinitas unus Deus, miserere ei.

Sancta Maria,

Sancta Dei Genitrix,

Sancta Virgo Virginum,

Mater dolorosa,

Mater contristata,

Mater desolata,

Mater derelicta,

Mater angustiata,

Mater lachrymosa,

Mater gemebunda,

Mater vulnerata,

Mater compassiva,

Mater infirmata,

Mater afflictissima,

Propitia esto, Exaudi nos Domina.

Propitia esto, conserva nos Domina.

Ab omni malo, Libera eum Domina.

Ora pro eo.

Ab

Ab omni peccato,
Ab ira Dei,
Ab insidiis Diaboli,
à tentatione inimici,
Ab aspectu dæmonum,
Ab anxietate nimia,
à timore noxio,
à dolore vehemente,
à dubitatione in fide,
à spiritu blasphemix,
à desperatione venix,
Ab obstinatione cordis,
Ab improvisa morte,
à mala morte,
Ab æterna morte,
afflictionem tuam,
compassionem tuam,
derelictionem tuam,
omnes miseras quas sustinuisti,
iter ex Nazareth in Bethlehem,
denegationem hospitij,
diversionem in stabulo,
reclinationem filij tui in præsepio,
compassionē in ejus circumcissione
gladium Simeonis,
fugam in Ægyptum,

Libera eum Domina.

Per

Aa 2

Per

difficultatem itineris illius,
 septenne exilium tuum,
 extremam paupertatem tuam,
 perditionem Filij tui,
 anxietates ob eum perpeffas,
 valedictionem tibi datam,
 acceptum nuntium de ejus captivitate -
 dolorem, quem habebas dum è domo Caiphæ
 educi videres,
 dolorem quem habebas, dum veste alba indu-
 tum videres,
 dolorem quem habebas, dum eum flagellari vi-
 deres,
 dolorem quem habebas, dum coronatum vi-
 deres,
 dolorem, quem habebas, dum à Pilato eductum
 videres,
 dolorem quem habebas, dum ad mortem con-
 demnari audires,
 dolorem, quem habebas, dum crucem portare
 videres,
 dolorem quem habebas, dum crucem bajulanti
 occurreres,
 dolorem, quem habebas, dum eum denudari
 videres,
 dolorem quem habebas, dum eum crucifigi au-
 dires,

Per
 Bonis

Libera eum Domina.

Per

dolorem quem habebas , dum cruce elevatum
videres,
dolorem quem habebas , dum te Joanni com-
mendaret,
dolorem quem habebas dum eum blasphemari
audires,
dolorem quem habebas dum se derelictum cla-
mare audires,
dolorem quem habebas , dum se sitientem cla-
mare audires,
dolorem quem habebas, dum eum aceto potari
videres,
dolorem quem habebas dum Spiritum Patri suo
commendantem audires,
dolorem quem habebas , dum eum agonizare
videres,
dolorem quem habebas dum valide clamantem
audires,
dolorem quem habebas dum eum caput incli-
nare videres ,
dolorem quem habebas , dum eum mori vi-
deres,
dolorem, quem habebas, dum eum mortuum
videres ,
dolorem, quem habebas, dum latus ejus aperiri
videres,

Libera eum Domina.

Per

A a 3

Per

dolorem quem habebas, dum eum de cruce de-
 poni videres,
 dolorem quem habebas, dum eum in sinum tu-
 um collocares,
 dolorem, quem habebas, dum ejus vulnera
 aspiceres,
 dolorem quem habebas, dum eum aromatibus
 condires,
 dolorem, quem habebas, dum eum ad sepul-
 chrum sequereris,
 dolorem, quem habebas, dum eum sepeliri vi-
 deres,
 Per dolorem quem habebas, dum à sepulchro rece-
 deres,
 omnes lachrymas, quas fudisti,
 omnia suspiria, quæ edidisti,
 omnes puncturas cordis quas sensisti,
 omnes angores mortis quos sustinuisti,
 omnes terrores, quos concepisti,
 omnes sudores, quos sudasti,
 omnem compassionem quam habuisti,
 omnia deliquia, quæ passa es,
 omnes corporis & animæ dolores,
 Mater dolorosa,

Agnus Dei qui tollis peccata mundi,

1. Parce ei Domine,

2. Exau-

Libera eum Domina.

2. Exaudi nos Domine ,

3. Miserere ei Domine ,

Christe audi nos. Christe exaudi nos.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Quinque Ave Maria.

V. Ora pro eo Virgo dolorosissima,

R. Ut dignus efficiatur promissionibus Christi.

O R E M U S.

Interveniat pro eo quaesumus Domine Jesu Christe nunc et in hora mortis eius apud tuam clementiam Beatissima Virgo Maria Mater tua , cuius sacratissimam animam in hora tuae Passionis doloris gladius pertransivit. Qui vivis et regnas in secula seculorum. Amen.

Plures vide apud Cochemensem.

Ritus quoque legendi coram Moribundis Passionem Domini antiquissimus est ex actis B. M. V. quæ ante mortem eam sibi legi curavit. Etiam rogetur Infirmus, ut ante, vel post sacram Unctionem Professionem in manibus Prælati renovet.

Psalmus quo Moribundus excitetur ad fiduciam.

In te Domine speravi non confundar in aeternum. In Justitia tua libera me. Vide ulterius apud citatum Auctorem.

Infirmus frequenter aspergatur aqua benedicta , & aliquoties ei præbeatur Imago Crucifixi. Sacerdos Crucem Infirmo præbens dicat :

Accipe Frater charissime crucem hanc benedictam , & aspiciendo eam recordare , quanta Redemptor tuus pro te passus sit , osculare sanctissima ejus vulnera & ad singula dic cum devotione.

Ad Vulnus sinistri pedis.

OMi Jesu crucifixe exosculor sacrum vulnus sinistri pedis tui,

tui, rogans ut propter illud ignoscas mihi peccata mea. Et sic consequenter ad alia vulnera.

Porrigatur quoque Infirmo aliquoties Imago B. V. & Sacerdos eam porrigens dicat :

Ecce Imaginem B. M. V. dulcissimæ Matris & Patronæ tuæ, osculare ergo eandem dicens : Dulcissima Virgo Maria dilectissima Patrona mea, cum omni affectu amoris exosculor te, rogans ut intercedas pro me apud dilectum Filium tuum.

Piissimum est, ut sub agone detur Infirmo candela ardens & benedicta in manus, quæ si benedicta non sit, benedicat eam Sacerdos indutus stolâ hoc modo :

Adjutorium, &c. Domine exaudi, &c.
Dominus vobiscum.

O R E M U S.

Domine JESU Christe, Fili Dei vivi, qui dixisti :
Sint lumbi vestri præcincti, et lucernæ ardentes in manibus vestris : bene ✠ dicere dignare candelam istam : et infunde ei per virtutem sanctæ crucis ✠ benedictionem cælestem. Talemque benedictionem signaculo S. crucis ✠ accipiat, ut quibuscunque in locis accensa aut à quibuscunque Infirmis in manibus portata fuerit, discedant et contremiscant Principes tenebrarum, et fugiant pavidi cum omnibus Ministris suis. Nec præsumant inquietare, molestare, aut tentare famulos tuos, qui eam ob honorem tuum in manibus suis gestaverint. Tu Domine, qui es lumen ad revelationem gentium, et illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum : digneris illuminare intellectum eorum, qui lumen hoc devote susceperint : ut cognoscant te solum verum Deum et Patrem
tuum

tuum coelestem : Qui cum eo et Spiritu S. vivis et regnas in
saecula saeculorum. Amen.

Porrigendo Agonizanti candelam dicat :

Accipe Frater charissime candelam ardentem & benedictam in manus
tuas, ut pateat, quod in viva fide velis mori, & venienti dilecto Sponso tuo
cum lampade ardente occurrere. dic ergo ad eum haec & similia verba :

O Mi dulcissime Jesu, qui es lux vera et viva, illumina
quas tenebras meas, ut cognoscam immensam bonita-
tem tuam. Ut cognoscam abyssalem malitiam meam, et ut
cognoscam fallaces insidias Diaboli. Amen.

O Domine Jesu Christe, protestor, quod in viva fide mori
velim. Protestor, quod in firma spe mori velim : pro-
testor quod in ardenti charitate mori velim : in signum huius por-
to hanc candelam ardentem et benedictam in manibus meis.

O Domine Jesu Christe, lumen ardens, lumen illuminans,
lumen inflammans, illustra me claritate tua : accende
me charitate tua : inflamma me dilectione tua, ut cor meum
ardeat amore tuo et comburatur ardore Spiritus tui. Amen.

Aspirationes suavi voce, nisi necessitas aliud requirat, suggerendae,
idque non continuo, sed per discretam interpositam moram.

O Bone JESU, o dulcis Jesu, o Jesu Fili Mariae Virg.
miserere mei secundum magnam misericordiam tuam.

O bone JESU, qui me creasti et redemisti tuo proprio san-
guine, ne me permittas damnari, quem ex nihilo creasti.

O bone JESU, ne perdat me iniquitas mea, quem fecit omni-
potens bonitas tua.

O bone JESU miserere mei, dum tempus est miserendi.

O bone JESU, si merui miser de vera tua justitia pœnam
 æternam pro peccatis meis gravissimis, adhuc appello confi-
 sus de tua justitia vera, ad tuam misericordiam ineffabilem,
 utique misereberis mei, ut pius Pater et misericors Deus.

Infixi sint semper cordi meo, Dominus meus JESUS et Ma-
 ter mea MARIA.

Tibi ð JESU, tibi ð MARIA me commendo.

Respice ð JESU, ð MARIA misellum in extrema angustia
 jacentem.

Quo vadam sine te JESU mi, quomodo evadam sine te MA-
 RIA.

Quis Iesu mi mihi feret opem, si tu me dereliqueris, quis
 mihi mater mea? subveniet, si tu à me elongeris.

Memento Iesu te Deum esse totum clementem, totum mi-
 sericordem, quamobrem debes merito miseros adjuvare.

Memento MARIA te esse veri Dei Matrem, ideo de-
 bes miserorum curam habere, eisq; subvenire.

Recordare IESU pie, quod sum causa tua via, ne me per-
 das illa die.

Quærens me sedisti lassus, redemisti crucem passus, tantus
 labor non sit cassus.

Ingemisco tanquam reus, culpa rubet vultus meus, suppli-
 canti parce Deus.

Credo in te ð mi Iesu. Spero in te ð mi Iesu. Diligo te ð mi
 IESU.

Diligo te mi Iesu ex toto corde meo, diligo te ð Iesu ex tota
 anima

anima mea, diligote ex omnibus viribus meis.

Amore tui Iesu doleo de peccatis meis, quia amo te o Iesu, ideo doleo de peccatis meis, quia tu es dulcis Iesus meus, ideo doleo de peccatis meis.

O utinam mi Iesu nunquam te offendissem, o utinam semper te dilexissem.

Confido in bonitate tua, quod mihi ignoveris, quod promeritas pœnas mihi condonaveris.

Amore tui o mi Iesu libenter moriar, in honorem mortis tuæ mortem suscipiam, in gratitudinem Passionis tuæ libens perferam diros mortis dolores.

O bone Iesu suscipe spiritum meum, suscipe dolores meos.

In manus tuas Domine commendo spiritum meum.

O IESU tibi vivo : IESU tibi morior. o IESU sis mihi IESUS.

AD B. VIRGINEM.

MARIA Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege et mortis hora suscipe. O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria, illos tuos misericordes oculos ad me converte, et Iesum benedictum fructum ventris tui mihi ostende.

Monstra te esse Matrem.

Sancta Maria Mater Dei ora pro me peccatore in hora mortis meæ.

Sancta Maria Mater Domini nostri Iesu Christi, quæ nullum derelinquis et nullum despicias, impetra mihi apud

tuum dilectum Filium cunctorum veniam peccatorum.

S. Ioannes Evangelista, S. Ioseph ab Arimathia, S. Nicodeme, S. Longine, S. Maria Iacobi, S. Salome, S. Veronicacaterique Sancti et Sancta Dei, qui assististis IESU Christo in cruce morienti, orate pro me in hac hora mortis meae.

Sacerdos morituro assistens tempestive eum admoneat, ut quando vox ipsum destituerit, nutu capitis vel manus compressione aut alio probabili signo indicet. An iterum velit sacramentaliter absolvi, & tunc eum absolvat, etiamsi scriptis absolutionem desideret.

Sub agone frequenter & per intervalla, si forte sit adhuc auditus, inclamet: JESUS, MARIA, JOSEPH.

In manus tuas Domine commendo spiritum meum.

Domine Iesu suscipe spiritum meum.

S. Maria ora pro me, S. Ioseph ora pro me, S. Barbara ora pro me.

IESU Fili Dei miserere mei. Iesu Fili Mariae miserere mei.

IESU credo in te. Iesu spero in te. Iesu diligo te. Iesu tibi vivo, Iesu tibi morior. O bone IESU esto mihi IESUS.

Nequaquam autem debent omitti preces pro commendatione animae ab Ecclesia ordinatae & habentur in fine Breviarii: quia sunt efficacissimae, & super quolibet agonizante dici debent. Si morbus non sit contagiosus, uti pluribus inculcat Agenda Romana. Circumstantes interim non stent otiosi, sed piis precibus agonem Contritis tui continuo Domino commendent.